

*KOHATUNDE ROLL JA VASTANDUMISE
MEHHANISMID NÕMME-MUSTAMÄE
MAASTIKUKAITSEALA PUUDE RAIE
JUHTUMI NÄITEL*

TALLINNA ÜLIKOOL

RISTE LEHARI
JUHENDAJA RAILI NUGIN PHD
24.01.2025

TEEMA OLULISUS

- linnaplaneerimises pööratakse üha rohkem tähelepanu elanike kaasamisele
- praktikas tekivad siiski sageli raskused või konfliktid

Minu töö uurib

- millised takistused võivad tekkida kaasavas linnaplaneerimises?

NÕMME-MUSTAMÄE MKA

Allikas: Eesti Kaitsealad

- linnasisene looduskaitseala
- oluline rekreatiivne keskkond (jalutamine, sportimine, piknik)
- koht, kus kohtuvad looduskaitse ja linnaruumi kasutus

JUHTUM

- **2022 märts:** puude raie terviseradade rajamiseks
- **2022 mai:** pingeline avalik koosolek Nõmme kultuurikeskuses
- **Tulemus:** projekt tühistati vaatamata sellele, et raie oli toimunud

Allikas: Sütiste Metsa Seltsi FB leht

Allikas: Kuvatõmmis "Terviseradade tutvustamise koosoleku" salvestisest

METODOLOOGIA

- Induktiivne lähenemine
- Kvalitatiivsed uurimismeetodid
- Poolstruktureeritud intervjuud osapoolte ja ekspertidega
- Kogukonnagrupi sotsiaalmeedia diskursiivne sisuanalüüs, kus sai analüüsitud retoorilisi võtteid

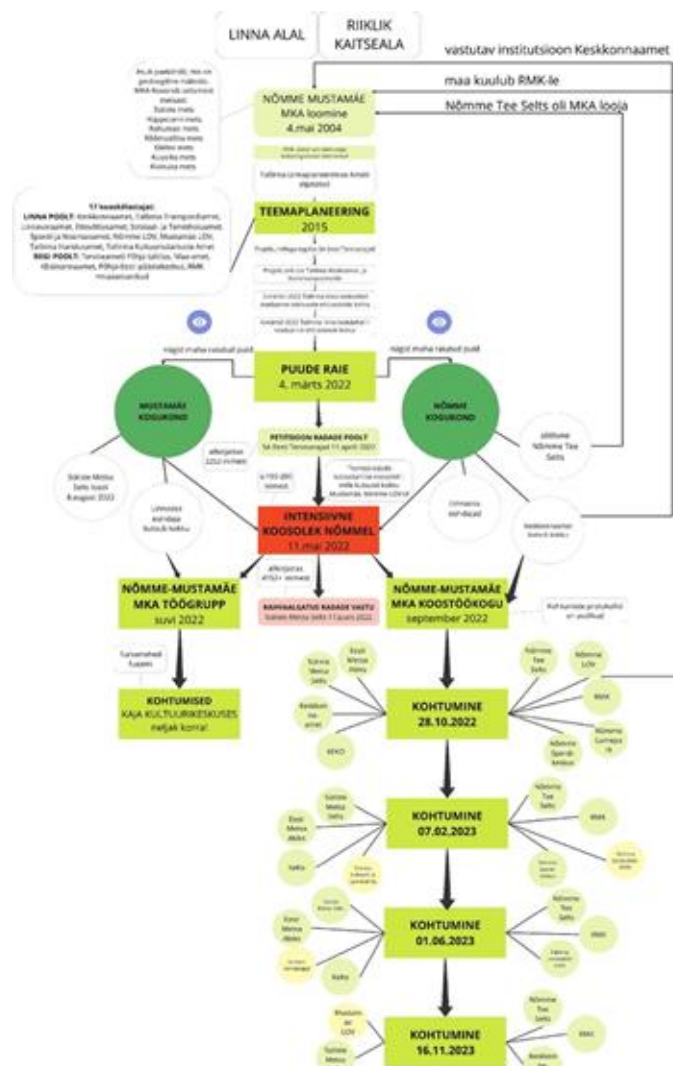
INTERVJUEERITUD OSAPOOLED

Keskkonnaameti esindaja/Nõmme kogukonna liige
Sütiste Metsa Seltsi esindaja
Nõmme Tee Seltsi esindaja
Tallinna abilinnapea (praeguseks ametist lahkunud)
Ekspertintervjuu linnalooduse spetsialistiga
Ekspertintervjuu Nõmme linnaosa arhitektiga
Ekspertintervjuu kaasamise spetsialistiga

Tabel 1. Intervjueeritud osapooled.

Märkus: Tabel põhineb autori (Riste Lehari, 2025) kogutud andmetel magistritöö raames.

Skeem

TEOREETILINE RAAMISTIK

Kohakiindumus
kui kohatunde
üks vorme

Kogukondlik
kohakiindumus

Kohakiindumuse
häirumine

Kohakiindumus on mõiste, mis pärineb humanistlikust inimgeograafiast ning viitab inimese ja keskkonna vahelisele emotsionaalsele ja sotsiaalsele suhtele (Williams & Miller, 2020, lk 17).

Mõned autorid on võrrelnud **kohakiindumust inimestevahelise kiindumusega**, sest mõlemat iseloomustavad sarnased psühholoogilised protsessid: vajadus läheduse järele, turvapaiga otsimine ja seotus, mis annab stabiilsuse ja kaitsetunde. (Scannell et al., 2021, lk 46–47).

Kohakiindumus suurendab ka tajutud turvalisust – oma naabruskonda kiindunud inimesed näevad seda üldiselt turvalisema ja toetavana keskkonnana (Brown, Perkins & Brown, 2003 viidatud Scannell et al., 2021, lk 47).

Kohakiindumusega seostatav mõiste on ka **nostalgia**, mida ei peaks käsitlema pelgalt kui sentimentaalset igatsust möödunu järele, vaid kui tugevat psühholoogilist ressurssi, mida inimesed spontaanselt kasutavad näiteks pärast suuri elumuutusi ja traumaatilisi koge musi enesetaju järjepidevuse taastamiseks (Sedikides et al., 2008; McAdams, 2008 viidatud Lewicka, 2020, lk 70).

Lewicka sõnul on nostalgia kohanemise mehhanism, mis loob silla mineviku ja oleviku vahel ning tugevdab sotsiaalseid sidemeid. Nostalgia tugevdab sidet elukohaga ja loob kuuluvustunnet (Lewicka, 2020, lk 70). See aitab toime tulla ka kriisidega ja võib toetada kollektiivse identiteedi kujunemist.

Mihaylov jt. on näidanud, et kogukondlik kohakiindumus ei puuduta ainult individuaalset suhet paigaga, vaid ühendab inimesi ka omavahel ning võib kujundada **kollektiivset identiteeti** (Mihaylov et al., 2021, lk 162).

Kui keskkonnas toimuvad muutused, võivad inimesed tajuda neid muutusi ohuna oma identiteedile ja elukeskkonnale. Devine-Wright kirjeldab sellist olukorda mõistega **kohakiindumuse häiring**, mis võib mobiliseerida kogukonda tegutsema ja tekitada uusi kollektiivseid identiteete (Devine-Wright, 2009, lk 428–434).

INTERVJUUDE ANALÜÜSI TULEMUSED

KOHAKIINDUMUS

- Nostalgia ja kohalik teadmine

VASTANDUMISE MEHCHANISMID

- Kohalikud kogukonnad vs institutsioonid
- Omakasupüüdlikkus vs ühiskondlikud huvid
- Ajalised vastandused

SOTSIAALMEEDIA SISUANALÜÜSI TULEMUSED

Peamised narratiivid:

- ametnikke ja institutsioone ei saa usaldada
- kogukond kui looduse tõeline kaitsja
- frustratsioon sellest, et kohalikku teadmist ei võeta arvesse

JÄRELDUSED

- Kohakiindumus on tugev sotsiaalne jõud
- Rohealad võivad olla kogukonna identiteedi kandjad
- Puude raie toimis kohakiindumuse häiringuna
mobiliseerus kogukond
tekkis Sütiste Metsa Selts
- Konflikt võimendas vastandumist kogukonna ja institutsioonide vahel

MIDA SEE TÄHENDAB PLANEERIMISELE?

- Kohaliku teadmisega tuleb planeerimisel arvestada. Paigad võivad olla kogukonna identiteedi ja igapäevaelu oluline osa
- Kohamuutused võivad tekitada tugevaid emotsionaalseid reaktsioone
- Devine-Wright (2009) rõhutab, et neid reaktsioone tuleb võtta tõsiselt ning arvestada ka paiga sümboolsete ja emotsionaalsete tähendustega.
- Planeerimise eesmärk peaks olema koha sidususe toetamine, mis ei tohiks lõhkuda olemasolevaid sotsiaalseid ja tähenduslikke seoseid.
- Inimesed ei taha olla ainult otsuste tagantjärele kriitikud, vaid kaasarääkijad oma elukeskkonna kujundamisel

KIRJANDUS

Devine-Wright, P. (2009). Rethinking NIMBYism: The role of place attachment and place identity in explaining place-protective action. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 19(6), 426–441.

Lewicka, M. (2020). Place attachment: How far have we come in the last 40 years? In L. Manzo & P. Devine-Wright (eds.), *Place Attachment: Advances in Theory, Methods and Applications*. London: Routledge.

Mihaylov, N., Perkins, D. D., & Matsuoka, R. (2021). Community place attachment and its role in collective action. In L. Manzo & P. Devine-Wright (eds.), *Place Attachment: Advances in Theory, Methods and Applications*. London: Routledge.

Scannell, L., Cox, R. S., Fletcher, S., & Heykoop, C. (2021). Place attachment and disaster: The role of place in recovery. In L. Manzo & P. Devine-Wright (eds.), *Place Attachment: Advances in Theory, Methods and Applications*. London: Routledge.

Williams, D. R., & Miller, A. B. (2020). Place attachment and natural resource management. In L. Manzo & P. Devine-Wright (eds.), *Place Attachment: Advances in Theory, Methods and Applications*. London: Routledge.

TÄNAN KUULAMAST!

RISTE LEHARI

riste.lehari@tlu.ee

Tallinna Ülikooli

kultuuride uuringud

doktorant-nooremteadur

Foto: Koidula Kliimann